

Selvsagt kan du engasjere deg i diskusjonene om framtidig hytteutbygging

Kronikk skrevet av Morten Aas, FNF Innlandet, til Hytteeiermagasinet 2-2024

Selv om du er lykkelig eier av ei hytte kan du naturligvis engasjere deg tungt i diskusjonene rundt framtidig hytteutbygging, skriver Morten Aas, koordinator i Forum for natur og friluftsliv Innlandet, i denne kronikken.

Som ansatt i Forum for natur og friluftsliv Innlandet får jeg ofte telefoner fra bekymrede hytteeiere, og samtalene starter ofte nølende, nærmest som et unnskyldende: - Ja, jeg som har hytte selv bør kanskje ikke mene noe om..... Jeg bryter alltid inn med lett latter før jeg med tydelighet sier at hytteeiere selvsagt kan mene noe om de nye planene for hytteutbygging i eget nabolag. For som jeg muntert sier: - Det er ikke slik at fordi du har en mann og er godt gift, er du fratatt retten til å mene noe om menns rolle samfunnet vårt, sier jeg spøkefullt.

Bakteppet

I 2007 foretok Riksrevisjonen en grundig undersøkelse av landets arealforvaltning, og her kom hytteutbygging under lupen. Rapporten med den fengende tittelen «Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig arealplanlegging og arealdisponering i Norge» vekket den gang oppmerksomhet i fagkretser, og var urovekkende i sin temmelig entydige konklusjon: Funnene viste med tydelighet at arealutviklingen i Norge på flere områder ikke ivaretok Stortingets mål for bærekraftig arealforvaltning. Verdifulle naturtyper, og arealer som Stortinget hadde vedtatt skulle ivaretas, ble i stort omfang bygget ned. Selv om det var mye bra i riksrevisor Jørgen Kosmos undersøkelse den gang kan en kanskje si at det måtte en komiker til for virkelig å løfte temaet opp fra forvaltningens og forskningens irrganger. Med NRKs serie Oppsynsmannen, hvor Bård Tufte Johansen farer landet rundt, er nedbygging av natur plutselig blitt et tema blant hvermannsen.

Hvor står vi i dag?

Det har utvilsomt vært en rivende utvikling i hytteutbygginga fra 60-tallet og fram til i dag. Og ja, la det ikke være tvil: med store ringvirkninger og mange positive opplevelser i skog og fjell. Særlig stort har omfanget vært de siste årtier i fjellbjørkebeltet i sørlige og østlige deler av landet. Resultatet er at det i dag er ca 450 000 hytter i norsk utmark, og med Innlandet som landets største hyttefylke. Norsk institutt for naturforskning (NINA) kartla i 2022 tomtereserven, i betydning: de arealer som norske kommuner har avsatt til framtidig hytteutbygging. Funnet ble lagt merke til. Omtrent 200 000 fotballbaner, et areal fire ganger som stort som Mjøsa, er avsatt til ny hytteutbygging. Konservativt åpner dette for en dobling i antallet hytter, hvilket innebærer at vi om noen årtier vil nærme oss 1 million hytter hvis kommunene får sine ønsker oppfylt, og hvis markedet spiller på lag.

Stortingsmeldinger kommer i tur og orden

Flere så kanskje bildet av statsråd Espen Barth Eide der han i Montreal i fjor signerte det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold, ofte omtalt som naturavtalen. I løpet av 2024 skal Regjeringen legge fram en stortingsmelding om natur som tydeliggjør Norges oppfølging av denne naturavtalen. Samtidig kan det nevnes at det jobbes med en stortingsmelding om villrein som skal følge opp det forskriftsfestede arbeidet med kvalitetsnorm. Her vil det følge en rekke konkrete forvaltningstiltak med mål om å løfte våre villreinområder opp fra status ikke godkjent, og sikre livskraftige bestander. Om det i etterkant av stortingsmeldingene kommer lovendringer som endrer

ansvar, eller tydeliggjør hvilke arealer som framover kan eller ikke kan disponeres til hytte- og fritidsbebyggelse, gjenstår å se.

Hvem bærer ansvaret?

I min rolle, der jeg daglig jobber med arealforvaltning og forsøker å ivareta natur- og friluftslivsinteressene, prøver jeg alltid å være tydelig på roller og ansvar. Jeg retter aldri en pekefinger mot de av dere som allerede har hytte, eller de som ønsker å bygge seg hytte. Heller ikke retter jeg pekefinger mot de utbyggerne som vil utnytte mulighetene i markedet og søker gjennomslag for sine planer. Jeg er derimot svært tydelig på hvor ansvaret ligger for å sette nødvendige grenser for hytteutbygging, vekte de mange legitime interesser, og til slutt ta en klok beslutning til det beste for samfunnet i et langsiktig perspektiv. Forandring kan komme, hvis Stortinget ønsker, men i dag etterlater plan- og bygningsloven ingen tvil: Kommunene bærer dette ansvaret!

Hvordan bør hytteeierne kanalisere engasjementet?

«Sagen er den, ser I, at den sterkeste mand i verden, det er han, som står mest alene», skrev Henrik Ibsen i Folkefiende 1882, der dr. Stockmann kjempet sin ensomme kamp. Som hytteeier er du antagelig knyttet til en lokal hytte- og velforening, og jeg tror det er lurt at nettopp framtidig hytteutbygging diskuteres grundig her. Selv om stemmeretten ved kommunevalgene ligger til de med bostedsadresse i aktuell kommune, er hytte- og velforeningene absolutt i posisjon til å invitere seg inn til kommunen for årlige dialogmøter. I flere av landets største hyttekommuner er dette helt vanlig. Hytte- og velforeningene får dermed en stemme og innflytelse på framtidig utvikling. Ved siden av god dialog med kommunen kan det være hensiktsmessig og opprette kontakt med natur- og friluftslivsinteressene for gjensidig sparring og kunnskapsutveksling. Som koordinator i Forum for natur og friluftsliv Innlandet har jeg god og regelmessig kontakt med hytte- og velforeninger gjennom flere etablerte nettverkssamarbeid, og jeg opplever dette som nyttig.

Når går toget?

Viktig å være klar over, slik plansystemet etter plan- og bygningsloven fungerer, er at toget forlater perrongen tidlig på morgenen. Allerede ved revisjon av kommuneplanens samfunnsdel, særlig hvis det her følger en arealstrategi, settes premisser for framtidig hytteutbygging. Når kommunen i neste omgang reviderer kommuneplanens arealdel avsettes nye arealer for framtidig utbygging, og det settes andre tunge føringer for videre utvikling. Hvis dere som hytteeiere ikke er med på disse togene, så risikerer dere fort å komme i kampmodus. For når utbygger fremmer detaljregulering på arealer allerede avsatt til fritidsbebyggelse i kommuneplanens arealdel, selv om dette er ditt viktigste nærtrområde, eller detaljregulering legger opp til mer fortetting i allerede eksisterende hyttefelt, selv om dette sterkt berører dine opplevelseskvaliteter og landskapet endrer karakter, kan toget være krevende å stoppe. Plan- og bygningsloven er med andre ord for oppvakte morgenfugler.